ఆంధ్రభూమి వివిధ వార్షికోత్సవాలు

ఆదివారం 27-4-1975

చీకటిలో నక్షత్రాలు

"అన్నయ్య ఎక్కడెళ్ళాడు డాక్టర్?"

పోస్టాఫీసు ఆఫీసయ్యేటప్పుడు డాక్టర్ కిటికీ ముందు కిల్సాని బయట చీకటిలోకి నిశితంగా చూస్తున్న విజయను కర్తార్థ కుండా చూస్తున్నాడు డాక్టర్ శేఖర్.

"అన్నయ్య ఎక్కడెళ్ళాడు డాక్టర్?"

"చీకట్లో ఏమి చూస్తున్నావు?"—

మాట మార్చింపాలనే విజయాన్ని గమనించిన విజయ.

"చీకటిలో నక్షత్రాలు చూస్తున్నాను. అన్నయ్య ఎక్కడెళ్ళాడో ఎందుకు చెప్పడం లేదు మీరు? నేను స్పృహలో కొచ్చే సరికి వెళ్ళిపోయాడు. నాలుగు రోజులవుతుంది. ఎప్పుడు వస్తాడు అంటారు తప్ప ఎక్కడెళ్ళాడు?— ఎందుకెళ్ళాడు?— చిన్న పిల్లలను ఇలాగే చిన్నటుగా వుంది మీమాట... ఉద్యమములో జైలు కెళితే నేను భరించగలను డాక్టర్! చెప్పండి ప్లీజ్."

పెద రూము. ఒక పక్క మంచం మంచంపైన అలసి పడి. అలాగా పెలుగు పరుస్తున్న ట్యూబ్‌లైటు. కిటికీ నుండి రిక్షావి లోపలకొస్తున్న గాలి. కిటికీ పక్కన నిల్చొని చీకటిని చూస్తున్న విజయదూరంగా కుర్చీలో కూర్చున్న అల్లరి చిన్నులుడిరించిన డాక్టర్.

విజయకు అర్థం కావటంలేదు. ఎన్ని సార్లు అడిగినా డాక్టర్ నిజం చెప్పటం లేదు అసలు ఏమయ్యాడు అన్నయ్య! ప్రమాదమేదైనా జరిగి దా... చికాకులో కూరుస్తున్న విజయకు ఏమాటం స్పృహ రాగానే భయమేసింది. కిటికీ మూసి డాక్టర్ కళ్ళలోకి చూస్తూ "చెప్పండి డాక్టర్. అన్నయ్య ఎక్కడికి వెళ్ళాడు? ఎప్పుడొస్తాడు? నాకోసమే అన్నయ్య. చిన్నప్పుడు నుండి ఆయనే పెంచాడు. అన్నయ్య తప్ప నాకెవ్వరూ లేరు"... కంఠంలో దుఃఖం కొట్టుకు వస్తూ, ఆవుకొని, "నా ఆరోగ్యం పెరుగయ్యింది డాక్టర్. అన్నయ్య కేమనా తరించగలను చెప్పండి డాక్టర్" అంది.

విజయమాటలు డాక్టర్‌లో బాధ దుఃఖం కలిగించాయి. కుర్చీ నుండి లేచి "విజయా! వచ్చినందుకు పెనుకూర్చోలియుప్పుడే వస్తాను. నిజం చెప్తాను." అంటూ బయటికెళ్ళిన డాక్టర్ ఐదు నిమిషాల తర్వాత వచ్చి "ఇదిగో అట్లాగే నిల్చున్నావా? ఇదిగో ఒక మాట చెప్పాలా? ఆనిషి పుటగానే చావుకు అడ్వాన్స్ ముకిగ్ చేసుకొని పుడుతాడు జీవితం ఒక ప్రవాహం. ప్రవాహాన్ని పట్టుకున్న వీరు నివరివరకు ప్రవాహం వెంట రాదు. పక్కలకు మరలి పేరేదారి పడుతుంది" అంటూ ఆయన దగ్గరగా వచ్చి "ఇదిగో పేపర్ మీ అన్నయ్య పక్కడికెళ్ళాడో ఇందులో వుంది" అంటూ పేపర్ అందించాడు డాక్టర్ శేఖర్.

పేపర్ చదివిన విజయ కుప్పగా కూలిపోయింది.

2

స్పృహలోకొచ్చిన విజయకు ముందుగా అన్నయ్య జ్ఞాపకమొచ్చాడు అన్నయ్యా! ఎవరులని తనను విడచి వెళ్ళిపోయావా! నాకెందుకి శిక్ష! కలిసిమత్తు రాలిపోవడానికి సిద్ధంగా వున్న తాను చివరిరాదు "విజయా! అసలు నిజం నేను చూడలేదమ్మా. నేను పేపర్లోనే చూడాలనుకున్నాను. ఇదిగో పేపర్ మీ అన్నయ్య ఎక్కడికెళ్ళాడో ఇందులో వుంది" అంటూ పేపర్ అందించాడు డాక్టర్ శేఖర్.

పేపర్ చదివిన విజయ కుప్పగా కూలిపోయింది.

2

స్పృహలోకొచ్చిన విజయకు ముందుగా అన్నయ్య జ్ఞాపకమొచ్చాడు అన్నయ్యా! ఎవరులని తనను విడచి వెళ్ళిపోయావా! నాకెందుకి శిక్ష! కలిసిమత్తు రాలిపోవడానికి సిద్ధంగా వున్న తాను చివరిరాదు

నిహెచ్. మధు

చూడు పెద్దగాస్తూ బెట్టు నేలకూలటం ఫోటోలు ఏమిటి పేపర్లో? తనకెందుకు అతకనున్నాయి? ఈ లోకంలో నాకెవ్వరూ లేరే నేనెందుకు జీవించాలి? అన్నయ్యను కడసారి చూడటానికి స్పృహలేదే అంత దురదృష్టవంతురాలినా.....

బయట రైలు చప్పుడు కేకలు చూచింది. తొమ్మిది. గదిలో లేదు వెలుగుకొంది కిటికీ నుండి చూసే బయట చీకటి. చీకటిలో అకాశములో నక్షత్రాలు. దగ్గర నక్షత్రములో అన్నయ్య...కాదుకాదు. నక్షత్రాలలో అన్నయ్య...తనను ప్రేమించే అన్నయ్య...తాను జీవిత చరమ పుష్పంలో వున్నప్పుడు తనను విడిచి వెళ్ళిపోయేడా? అన్నయ్య నిజంగా....."

విజయ ఏడుస్తోంది.....దీపం దుమ్ములో తడదూరి...అన్నయ్య.....

డాక్టర్ వచ్చాడు చూసి వెళ్ళిపోయాడు ఏడవనీ...ఏడుపనే బాధ తగ్గుతుంది.

ఏడ్చి...ఏడ్చి...కళ్ళు తుడుచుకొని...మళ్ళీ కిటికీవద్ద కొచ్చి బయటకు చూచింది. విజయ,భగవంతుని నలని చీకట్లోనుండి నల్లటి చీకటి దూరంగా విద్యుద్దీపాల వెలుగు... అనతీరంలో చీకటి ...ఒక చిన్న దీపమైనా లేని చీకటి.

"చీకట్లో ఏమి చూస్తున్నావు విజయా?

హఠాత్తుగా వెనుకనిరిగిచూచింది. డాక్టర్ ఎప్పుడొచ్చాడో ఆశ్చర్యము. "డాక్టర్ గారూ! నిజం చెప్పండి! పేపర్ రాత నిజమేనా? నిజంగా అన్నయ్య తుపాకీ కాల్పులకు బలి అయ్యాడా... చెప్పండి డాక్టర్!"

తెలుగు సాహిత్యములో శ్రీశైలము

సాహిత్యమునకు ముందు శ్రీశైలమును గూర్చి తలిసికొనుట అవసరము

మనది భారతదేశము భరతుడు పాలించుటచే ఈ దూరదేశమునకు భరత ఖండమని పేరువచ్చెను ఎవరి భరతుడు? దుష్యంతుని కుమారుడైన భరతుడుకాడు. ఋషభుని కుమారుడైన భరతుడు ఇది కోల సంహిత గ్రంథముల నాటి గాథ.

ఇట్టి భరతభూమియందలి పదానేడు ఖండములలో శ్రీశైలము పేరు పొందినది ఈ పేరుతో మూడు నేడు ఖండములు ప్రాచీన కాలమునుండే ప్రసిద్ధి చెందియున్నవి ఈ మూడును తెలుగు దేశమునకే చెందియున్నవి విశిలో ఒకటి కర్నూలు జిల్లా నందికొట్కూరు తాలూకాలో నల్లమల కొండపైగల శ్రీశైలము. అది శివక్షేత్రము రాష్ట్రపతి చిహ్నం. జిల్లాలో తిరుమల పర్వతములపై శ్రీ వేంకటేశుని నివాసమగు శ్రీశైలము అది విష్ణు క్షేత్రము మూడవది గుంటూరుజిల్లాలో కృష్ణానదీ తీరమునగల బౌద్ధనాగార్జున నివాసమైన శ్రీశైలము అది బౌద్ధక్షేత్రము

ఈ విధముగా తెలుగునాట శ్రీశైలత్రయము వెలసినను, క్రమముగా శ్రీ వేంకటేశుని నివాసము తిరుమలగను. బౌద్ధ క్షేత్రము నాగార్జున కొండగను పసిద్ధములైనవి. శ్రీశైలమనగా నల్లగొండ పైగల శ్రీమల్లికార్జునుని నివాసమగు శైవ క్షేత్రమేయని దూరమైనది

ఈ క్షేత్రమునకు శ్రీశైలమనియేగాక శ్రీ పర్వతము శ్రీ గిరి శ్రీ నగరము మున్నగు పేరు కాలములో నున్నట్లు విదిత గ్రంథముల ద్వారా తెలియుచున్నది

శ్రీశైల క్షేత్రము సుమారు 1500 అడుగుల యెత్తున దుర్గమములగల పర్వతముల నడుమనున్నను భారత దేశమునందలి నలువైపుల నుండియు భక్తులు వచ్చి స్వామి దర్శనము చేసుకొని కృతార్థులగుచుందురు విశేషించి అంధ్రులు, కన్నడులు, మహారాష్ట్రులు, తమిళులు పేద సంపన్నులు రథ శివరాత్రి, ఉగాది మున్నగు ఉత్సవములందు విరివిగా వచ్చుచుందురు.

శైవక్షేత్రములన్నిటిలో శ్రీశైలమే యత్యుత్తమమైనది కాశీ క్షేత్రమున మరణమునగాని ముక్తి లభించదు అరుణాచలమునందు జిగవంతుని స్మరించినగాని మోక్షము లభగదు, శ్రీశైలము నందో నివసించిన మాత్రమునకే ముక్తిలభించునని యు, పునర్జన్మయుండదనియు ప్రసిద్ధి ఈ యింటమునే.

శ్లో॥ కాశ్యాంతు మరణాన్ముక్తి
స్స్మరణా దరుణాచలే
దర్శనాద్రీశ శ్రీశైలే
పునర్జన్మ నవిద్యతే.

అనుతరోక్తి విలరిచుచున్నది. మరియు—

శ్రీశైల శిఖరం దృష్ట్వా
పునర్జన్మ నవిద్యతే—

అను సుప్రసిద్ధోక్తి ఈ విషయమునే తెలుపుచున్నది. సముద్రమట్టమునకు 1500 అడుగుల యెత్తులో నల్లని చాటావరణంతో పోయిని గూర్చు చుండును.

ఇట్టి పుణ్య క్షేత్రమును ఎందరో మహానుభావులు పశంసించియున్నారు

అర్జునుడు తీర్థయాత్రా సందర్భమున సంచరించి పేర్కొనియున్నాడు మహాభారతములో

"బరగగుచున్న శ్రీ పర్వతంబును జూచి" అని శ్రీశైలము పశంసింపబడినది కావున తెలుగు కవియగు నన్నయ్యభట్ట నుండియు వాఙ్మయమున ఈ క్షేత్రము పస్తావింపబడుచునే యున్నదని చెప్పవచ్చును శైవ క్షేత్రము సిద్ధిశైలమును శివకవులందరును పశంసించియున్నారు శైవపండితారాధ్యుడు సంస్కృతమున రచించిన సుతశోక పంచకము, పర్వతవర్ణన అను గ్రంథములో శ్రీశైలమునకు సంబంధించినవే. సుతశోక పంచకమున తన్నెనమః శ్రీగిరిపల్లభాయ" అనునది మకుటము.

పసిద్ధ శైవకవి పాల్కురికి సోమనాథుడు బసవ పురాణమునను పండితారాధ్య చరిత్రమునందును శ్రీశైలమును పశంసించియున్నాడు ఈ రండవదిగు శ్రీశైలము నందుండియే రచించెను. బసవ పురాణమునందు—

"సకల తీర్థములకు జనయిత్రియగుచు
పకటి పర్వతోప్పు శ్రీ పర్వతేం
చంబు"

అని శ్రీశైలము పశంసింపబడినది పండితారాధ్య చరిత్రమునందు ఈ క్షేత్రమును గూర్చి పర్వత పశస్తియు పశస్తియు పేర ప్రత్యేక ప్రకరణమే కలదు. అందు శ్రీశైల మహాత్మ్యము మున్నగు వివరములు విపులముగ వివరింపబడినవి

తక్కుల నక్షత్ర పర్వతము ఎక్కువ సప్పుడు శమను లెక్కి చేయక కల్లాసముతో పాటలు పాడుచూ, గంతులు వేయుచూ, చిందులు దొక్కుచూ పోవు విధమును పాల్కురికి సోమనాథుడు ఎవిధ ముగ వివరించెనో చదువునకు కొంత గమనము—

"బోడన యేగుచు కొంగుచుబింక
మాడయిగొంగ దవ్వలరి పాటుచును.
సంతసిలుచునే గజయజయ మనుచు
సంతంత నిక్కుచు నిలరియారృచును
దప్పికి యప్పాడు తనతిర్థదరులు
నొప్పారు నల్లల్ల పోహనములగ
దొక్కుచురెక్కుచును దొలలు కొనుచు
జక్కుచు మాకాళ్ళ, జేయలాడుచును
పంగుచు వాలుచు దొంగుచు జనుచు
జుంగుచునొండాడు జేయాదికొనుచు
తమోకొ, జదుకో! శ్రీగిరివారు!
రదుకో! మలయ! రదుకొమ్మనుచు
జేదుకో! రదుకో! శ్రీశలనిలయా!
జేదుకో! మల్లయ్య! రదుకొమ్మ"నుచు
గనికని పాటలు గట్టి పాడుచును
అని దని చిందులు అతల కాడుచున్"

అని చక్కగా చిక్కగా వర్ణించినారు ఆంధ్రదేశ భక్తులు మల్లయ్యపై ఏ విధముగ తమ భక్తిభావాన్ని చూపుచున్నారో చూడుడు—

"పల్లవో! నల్లవో! నగరాజరాజ!
మల్లయా! మల్లయా! మహావియతేజ!
పరమపాతక కోటి భస్మమై తూల
పరగిరి మల్లన్న శరణన్న జాలు,
రాజోపవేశంత దూరంబైన నడువ
వేడోకు మల్లయ్యవేడేట గొలువ;
బాతాళగంగా పవహామెంతన
జూతుపే మల్లికార్జున దేవునిన;
జుక్కల పర్వతం బెక్కు దెంతన
జక్కటి పోదునే శంకరుగాన"

అంటూ భక్తులు స్వామిని దర్శించి ఎన్నులయ్యెనోగదా. పరశమైన భావలో మృదుమధురముగా చెప్పిన పాల్కురికి కవితా ప్రతిభకు జోహారులు.

ఇదంగా చక్రపాణి రంగనాథకవి శ్రీ గిరివాళ విజయము" అనునూలు సీసపద్య ముల గ్రంథమును రచించినట్లు తెలియుచున్నది ఈ రంగనాథుడు మొదట విష్ణువు-శివుని దూషించుచుండెను కన్నులు పోగా; చివరకు దేవదేవుని స్తుతించి తిరిగి నేత్ర భాగ్యమును పొందినట. ఈ కవి పెగ్గంధమువేగాక, శివభక్తి దీపిక రగడ, అను రెండు మల్లికార్జున స్తుతి రూపముగ రగడలను గూడ రచించెనట.

శ్రీ గిరి అనుకవి శ్రీ గిరీశ అను మకుటముతో వొక శతకమును రచించెనట. కావి పాటి తిరుపాంతకుడు రచించిన త్రిపురాంతకోదాహరణమునందు శ్రీశైలమును తగుగా పశంసికలడు. ఈ యుదాహరణమునందు శ్రీశైలమునకుగల అలుగు ద్వారములలో నొకటియగు త్రిపురాంతకమునందలి త్రిపురాంతకదేవుని స్తుతిలందు

కవి పార్శ్వలోమదగు శ్రీ కాదు రుడు రచించిన కాశీ ఖండములో అగస్త్యమహామునికి లేసిన త్రిపురాంతకుడు సందర్శనమవ శ్రీశైలము ఈ పదముగా వర్ణింపబడినదిః

శంకపహ సశోభిత లింగంబులను దళ పహ పశోభిత శివలనుం గోదత్తింబులను గలిగి పవరాకుంది మత్తకాకుంది క్షీర కుండాది కుండంబుల దేవను గదళీవన బదరీవన గౌరీవన బిల్వవాది ముఖ్యవనంబుల దేవను హాలకేశ్వర సందిమండల నివ్వెటాదులయిన దివ్య స్థానంబుల దేవను రససిద్ధి రసాయనసిద్ధి మూలికాసిద్ధి పాదుకాసిద్ధాదులగు సిద్ధ క్షేత్రంబుల దేవను శోభిత్తుచు దివ్యామృతనిర్మల శ్రీ స్వయంభూతో తరింగ మూరయగు మల్లికార్జున శ్రీమాన్ మహాదేవునకు నివాసస్థానంబ సర్వజనులగు శ్రీశైలంబు దేవదేవ్వి అని విశేషముగా వర్ణింపబడినది.

మరియు అగస్త్యుడు రచించిన పూజా విధానమను ఈ క్రింది విధముగ వివరింపబడినది

"బాలాపేదమనుండు పాతళగంగ
యందమ
మర్దజస్తాన్ను మాదలింబె
వాటశేశ్వర దేవ వారగ్వదంబుల
నర్చించె నింధ్యదార్చావారి
గగవర్ధ వృషభుండు కంకిరలాపను
నిక్కుశలిల మధ్య వాను గొలిచె
నేకాంత రామేశునిందు శెలయని వ
స్త్రంబెనేనారా మాష్టింపయుండు
ఈ గూర్చిరంగోరుచుకు దాను గుంత
శవుడు
కుంబినీధర దుహిత్రవక్షోజ గాం
కుంబ కుంబిత పరిరంభకోటి తాత్ము
కంబు శ్రీ మల్లికార్జునుని సంపజేయంబె"

అని కనులకు కట్టినట్లు కవితావర్ణము మరియింపారు మహాకవి శ్రీనాథుడు

అగస్త్యుడు తన సతితో విపరించిన విధమును గనుడు—

తేజ అర్థి గుంబోద్భవుండట్లు అనియు పతికి పద్మలోచనుం దూడు శ్రీ సర్వంతంబు పాయకిందుండు భార్యతీ ప్రాణవితుడు మల్లికార్జున దేవుండు మదనవైరి; ఈ దవళలోదన శ్రీ పర్వతంబు మహాపు ప్రసుతింపగ శక్యమే బహ్యకైన

(మిగతా 4వ పేజీలో)

శ్రీమతి పరిమళా సోమేశ్వర్

"అంతరంగ తరంగాలు"

—కుమారి పి. వి. శారద

"మనసు కడలిలో అలోడించివది కథ కాగదు. గంటలో మారినది మహాకావ్యమయిన నవల కాగలదు" పరిమళా సోమేశ్వర్ గారి "అంతరంగ తరంగాలు" నవల ఈ విషయాన్ని ఋజువు చేసింది. ఈ "అంతరంగ తరంగాలు"అనే నవలఒక శేఖరహాకిదిదినవలలో విసుగెత్తిన పాఠకులకు సంతోషాన్ని కలిగించేదీ ఒక రకమయిన నవలలకు అలవాటుపడిన పాఠకులకు క్రొత్తగా కనుపించేదీ మన నవలలో కనుపించే సంఘటనలూ పాత్రలూ ఎవీ ఇందులో ఎక్కువగా దోటు చేసుకోలేదు. ఇందులో నాయకుడు కర్మ అనే మంచి లక్షణాలు మాత్రమేగల హీరోకాదు. ముందు పేజీలో రచయిత్రి వివరించినట్లు "ఒక హీరో కుండవలసిన ధీర లక్షణాలేవీ పాఠకులకు కర్మలో కనుపించకపోవచ్చు. కానీ ఒక మంచి మనిషిలో ఉండే సున్నితత్వం ఒక విద్యావంతుడిలో ఉండవలసిన ఆలోచనాశక్తి ఒక మధ్య తరగతి కుటుంబీకుడుండి బలహీనతలూ, భయాలు అతనిలోనూ ఉన్నాయి".

ఈ నవలలో కథ లేదు ఇది కేవలం మనస్తత్వ చిత్రణం. ఒక వ్యక్తి మానసిక స్థితిని చిత్రీకరించడంలో రచయిత్రి ఈ నవలలో పూర్తిగా సఫలీకృతులయ్యారనిచెప్పవచ్చు. ఈ నవలా కాలం సుమారు 15-16 గంటలు ఈ సమయంలో ఒక మధ్యతరగతి కుటుంబీకుడికి ఒక గుమాస్తాకు, ఒక మామూలు మనిషికి జీవితవిధానంలో తన దినచర్యలో తనకు ఎదురైన సమస్యని ఉటంకపరచి, కిటపరచి, ఆలోచింపజేసే సంఘటనలనూ సమస్యలనూ రచయిత్రి పాఠకులను ఆలోచింపజేసేదిగా చిత్రీకరించారు ఈ నవల రాయడంలో రచయిత్రి అభిప్రాయం ఇది.

ప్రతి మనిషిలోనూ పైకి కోపానికి కనపడే వ్యక్తిత్వం ఒక్కటే. అతని లోపల సదా చైతన్యవంతంగా ఉండే వ్యక్తిత్వం ఒకటి ఉంటాయి. ఈ రెండు వ్యక్తిత్వాలకు సంఘర్షణలు అంతర్వాణిని చూపాలని, ఆ అంతరాలుగల కారణాలను సాధ్యమయినంత వరకూ రచయిత వివరించాలనీ నా ఉద్దేశ్యం. ఒక వ్యక్తి నిజస్వరూపం సమాజానికి తెలియాలంటే అతనిలోని అంతర్వ్యక్తిని దర్శింపజేయాలి ఇలా చెయ్యడం వలన ఎన్నో భేదు నిజాలుజగుతాయి కరమైన కారణాలు, భయాలు, బలహీనతలూ, రహస్యాలూ బయటపడే అవకాశం ఉంది. ఈ రకమైన పరిశీలన ఎంత బాధాకరమైనప్పటికీ చాలావరకూ సత్ఫలితాలనిస్తుందని నా నమ్మకం. ఒక మనిషి తనను తాను సంస్కరించుకోవాలంటే, ఎప్పటికో ఒకప్పుడు బాధాకరమయిన ఈ ఆత్మ పరిశీలనకు లోనుకోక తప్పదు."

ఈ నవలా నాయకుడయిన కర్మ ఉదయం లేచినది మొదలు రాత్రి ఏడు కోయేవరకూ జరిగిన సంఘటనలలో అతని ఆర్థిక పరిస్థితినీ, మానసిక స్థితినీ, అసమర్థతలనూ బలహీనతలనూ రచయిత్రి పాఠకుల దగ్గరినుంచీ పరుకుపే వరకూ ఎంతో సునిశితంగా వివరించారు. యిది కథ కాదు ఒక విధమయిన ఆత్మపరిశీలన.

"పేపరు అడిగి తీసుకుని చదివేవనని చులకనగా మాస్టారేమోనని నెలకు 250 రూ॥ సంపాదించే ఎల్.టి.సి.కి 5రూ॥ ఎంత విలువో అర్థం చేసుకోగలిగిన పహృదయి లెవ్వరూ తనను పేపరు కొనవందుకు గేలి చేయరు" అనే భయం సంతృప్తి కలబోసుకున్న సగటు వ్యక్తి కర్మ.

"పాతికళ్ళకే వయసు ఉడిగిపోయిన పళ్ళాలాల పార్వతి దానికి కాయ్య లేవరు తనా! సంఘమా! విధా! దేవుడా!అని బాధపడే కర్మ.

"తను రిషాలాడి కంటే ఏ రకంగా గొప్పు! యిద్దరి సంపాదనా రోజుకు బదాడు రూపాయలకు మించదు, అటువంటప్పుడు తను రిషాలాడికంటే ఎక్కువ అని అనుకోవడం తలిచి తక్కువ. కాదురిషా లాగితే తాను ఆఫీసులో పెట్టి పాకిరీ చేస్తున్నాడు. అతను శరీర శ్రమం చేస్తే తను మెదడుతో పనిచేస్తున్నాడు. అంతే తేడా అని బాధపడే మామూలు మనిషి కర్మ

ఈ నవల మొదటి నుంచీ చివరివరకూ మనకు కనిపించేది ఒకే ఒకవ్యక్తి అతను అనుభవించే సమస్యలూ ఒక విధంగా చెప్పాలంటే యిని పతినిత్యం మధ్య తరగతి మనుషులందరూ అనుభవించే సమస్యలు. ఆఫీస్లోనూ ఆఫీసు కోపం నిరీక్షణలో ఎంతో విలువయిన కాలాన్ని విధిలేక వెచ్చించి ఆఫీసులో పడరాని పాట్లు పడి పనుయానికి లేదుకోవాల్సిన గమ్యానికి లేదుకో లేని ఎంతో మంది బాధలను ఈ నవలలో రచయిత్రి ఎంతో సహజంగా వర్ణించారు. ఇలాంటివే యింకా ఎన్నో మనకు ఈ నవలలో కనుపిస్తాయి ఒకరకంగా చెప్పాలంటే ఈ నవల సామాన్య మానవుడి సమస్యల సింహావలోకనం.

"మనిషి ఏంచేయాలని కోరుకుంటాడో, ఆ సమయ జీవితంలో ఏం చేయలేడో దానిని వెండితెర మీద చూపిస్తే జనం విరగబడి చూస్తారు" మన సమాజంలో సినిమాలు పేపర్లు పాఠకుల బాధలూ కోరికలకు సమన్వయింపబడుతున్నాయని ఈ వాక్యాలలో రచయిత్రి వివరించారు.

"వ్యక్తిమీద మానవత్వం మీద నమ్మకం పోయిన మనుషుల విధికి అలవంతరవలసి వచ్చే పరిస్థితులను పాపాత్మంలోనూ. పనిమాలోనూ కలిపిస్తున్నారు. మనిషి ఎంతటి వాడయినా విధిచేతిలో కీలుబొమ్మే నన్న పిరికి మంత్రాన్ని ప్రజలకు మారి పోతున్నారు. పరిస్థితుల నెదుర్కొనే ధైర్యాన్ని కలుగనీయక పాదుతోతు మన స్థిత్వానికి

(మిగతా 4వ పేజీలో)

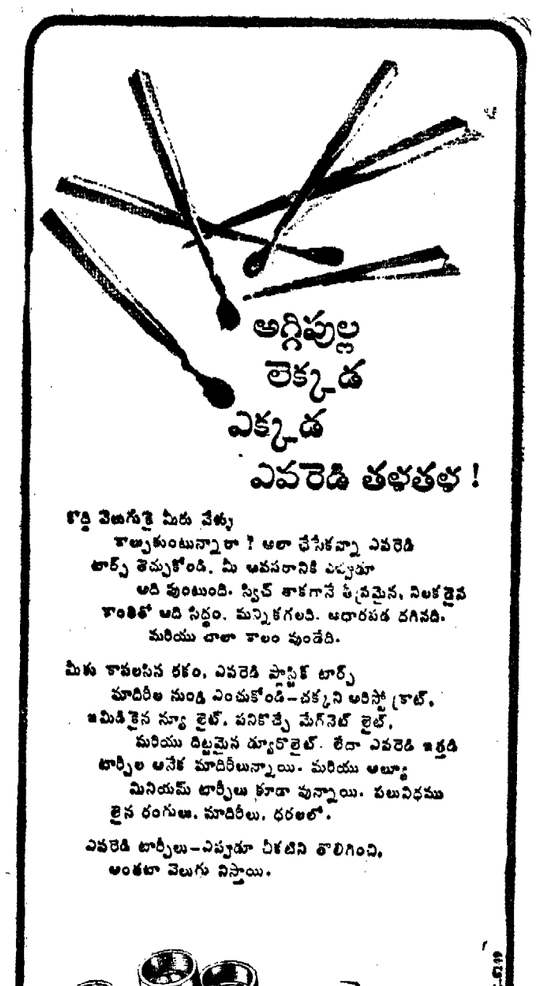

చిన్నకథ

ప్రథమ ప్రేమ

—వాటిమిర్ ఒగోమలోవ్

[illegible] పడకొని వున్నాం [illegible] గట్టిపనిగాని, తడిపనిగాని తడి [illegible] నీ కార్యమే". అని నాతో చెప్పాలయిన [illegible]

ఇపుడు [illegible] జరిగినదంతా [illegible] ఆమె మా [illegible] ఆమె [illegible] ఆమె [illegible] ఆమె